

Sygn. akt **III AUa 1719/14**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 czerwca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Marek Borkiewicz

Sędziowie: SSA Wiesława Stachowiak /spr./

del. SSO Katarzyna Schönhof-Wilkans

Protokolant: insp.ds. biurowości Beata Tonak

po rozpoznaniu w dniu 11 czerwca 2015 r. w Poznaniu

sprawy **A. Ł.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.**

o rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z dnia 8 września 2014 r. sygn. akt IV U 4487/12

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Zielonej Górze do ponownego rozpoznania.

del. SSO Katarzyna Schönhof-Wilkans	SSA Marek Borkiewicz	SSA Wiesława Stachowiak
-------------------------------------	----------------------	-------------------------

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. Inspektorat w K. decyzją z 30 sierpnia 2012 roku, znak (...), na podstawie przepisów ustawy z 30 października 2002 roku o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych odmówił A. Ł. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową.

Organ rentowy nie uznał ubezpieczonego za niezdolnego do pracy.

A. Ł. złożył odwołanie od decyzji, wnosząc o ponowne rozpatrzenie jego wniosku i przyznanie mu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Zielonej Górze wyrokiem z 8 września 2014 roku w sprawie IV U. 4487/12 zmienił zaskarżoną decyzję, przyznając A. Ł. prawo do stałej renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową, poczynając od 11 lipca 2012 roku.

Sąd I instancji ustalił następujący stan faktyczny:

Decyzją Powiatowego Inspektora Sanitarnego znak (...) z 10 lipca 2000 roku u A. Ł. (ur. (...)) stwierdzono chorobę zawodową - brucelozę przewlekłą. Decyzją z 26 stycznia 2001 roku przyznano odwołującemu jednorazowe odszkodowanie z tytułu uszczerbku na zdrowiu będącego następstwem choroby zawodowej.

11 lipca 2012 roku odwołujący złożył w organie rentowym wniosek o ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową.

Lekarz orzecznik ZUS uznał odwołującego za osobę zdolną do pracy. Komisja Lekarska ZUS podtrzymała stanowisko lekarza orzecznika ZUS.

30 sierpnia 2012 roku organ rentowy wydał decyzję o odmowie prawa do renty w związku z chorobą zawodową.

W postępowaniu sądowym została sporządzona opinia lekarska z 21 listopada 2012 roku, w której biegły lekarz stwierdził nietypowy przebieg choroby zawodowej (brucelozę przewlekłą, przebiegająca w sposób sinusoidalny). Po za tym, lekarz nie stwierdził u odwołującego objęcia stanem chorobowym szeregu narządów - co jest charakterystyczne dla tej choroby. Za najbardziej prawdopodobną przyczynę złego stanu zdrowia uznał zmiany zwyrodnieniowe, połączone w obrębie kręgosłupa z dyskopatią. Biegły stwierdził, że zmiany chorobowe nie wynikają z brucelozy przewlekłej i że w związku z chorobą zawodową odwołujący jest zdolny do pracy.

Biegły lekarz sporządził opinię uzupełniającą w której podtrzymał swoje stanowisko.

W opinii lekarskiej z 15 kwietnia 2013 roku inny biegły sądowy, powołany w związku z zastrzeżeniami zgłoszonymi przez odwołującego, stwierdził, że rozpoznana brucelozę wskazuje na przewlekły charakter procesu. Biegły stwierdza, iż można u odwołującego uznać niezdolność do pracy, gdyż większość dolegliwości chorobowych jest związana z przedmiotową chorobą.

W opinii uzupełniającej z 20 października 2013 roku biegły specjalista podtrzymał swoje stanowisko.

W opinii uzupełniającej z 5 grudnia 2013 roku biegły lekarz stwierdził, że niezdolność do pracy jest trwała. Datuje ją od daty złożenia wniosku o stanie zdrowia w ZUS. Powodem niezdolności jest przewlekła brucelozę (choroba zawodowa). Opinia orzecznika ZUS nie jest słuszna.

25 lutego 2014 roku została wydana opinia przez kolejnego biegłego sądowego (Sądu Okręgowego we Wrocławiu). Biegła na podstawie analizy dokumentacji medycznej, zawartej w aktach sprawy oraz dostarczonej przez odwołującego, na podstawie przeprowadzonego wywiadu lekarskiego i badania fizykalnego stwierdziła, częściową niezdolność do pracy zgodnej z posiadanymi kwalifikacjami, w związku z chorobą zawodową. Odwołujący w znacznym stopniu utracił zdolność do pracy na dotychczas zajmowanym stanowisku. Niezdolność do pracy jest trwała. Biegły nie zgodził się z orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS i komisji lekarskiej. Zaistniały stan chorobowy uniemożliwia odwołującemu wykonywanie pracy na wysokości co potwierdził również lekarz medycyny pracy. U odwołującego w związku z chorobą występują bóle głowy, kręgosłupa, które uniemożliwiają prace przy komputerze. Ponadto w związku z brucelozą doszło do uszkodzenia słuchu, zmian w obrębie narządów ruchu, zaburzeń psychicznych, które to objawy stanowią integralną część zespołu objawów przewlekłej brucelozy. Niezdolność do pracy jest trwała, ponieważ na tym etapie choroby nie ma już możliwości leczenia przyczynowego brucelozy. Zmiany zwyrodnieniowe w narządzie ruchu mają charakter trwałe i - co jest zgodne z naturą choroby - są postępujące, są przyspieszone i nasilone poprzez odległe skutki zakażenia brucelozą. Z tego względu zaawansowanie zmian w zakresie narządu ruchu jest zdecydowanie większe, niż w ogólnej populacji w tym samym wieku. Odwołujący wymaga stałej opieki wielospecjalistycznej - ortopedy, neurologa, laryngologa i psychiatry.

W opinii uzupełniającej z 19 maja 2014 roku biegła sądowa potwierdziła swoje wcześniejsze wnioski przyznając, iż na podstawie analizy materiału zgromadzonego w sprawie w postaci badań lekarskich nie zgadza się z opinią ani orzecznika ZUS ani komisji lekarskiej ZUS.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał odwołanie za uzasadnione i powołał przepisy właściwe dla rozstrzygnięcia, tj. art. 6 ust. 1 pkt 6 ustawy z 30 października 2002 roku o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, art. 17 tej ustawy w zw. z art. 12 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd I instancji podkreślił, że o niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową decyduje wpływ skutków tej choroby na zdolność do pracy dotychczasowej oraz uzależniona od stanu ogólnego związanego z wiekiem lub brakiem predyspozycji psychofizycznych, możliwość wykonywania innej pracy w ramach posiadanych kwalifikacji lub po przekwalifikowaniu (wyrok SN z 30 sierpnia 2001 roku, w sprawie II UKN 521/00).

Prawidłowa kwalifikacja faktu zachorowania na chorobę zawodową jako przesłanki prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej tą chorobą wymaga oceny, czy ubezpieczony zachował zdolność do wykonywania pracy z wykorzystaniem poziomu wykształcenia i kwalifikacji przez odniesienie się do dotychczasowego zawodu.

Sąd I instancji stwierdził, że odwołujący utracił całkowitą zdolność do pracy w związku z posiadanymi kwalifikacjami.

Zarówno biegły sądowy z P. jak i z W. po przeanalizowaniu materiału zgromadzonego w sprawie w postaci wyników badań jak i przeprowadzonego wywiadu lekarskiego i wykonanych badań stwierdził, że odwołujący ma chorobę zawodową brucelozę, która powoduje niezdolność do pracy, gdyż jest chorobą przewlekłą. Biegli nie zgodzili się z opinią orzecznika ZUS. Rozpoznanie brucelozy nie budzi żadnych wątpliwości. Występujące objawy wynikają właśnie z tego stanu chorobowego. Odwołujący został zarażony brucelozą podczas wykonywania pracy w (...) Przedsiębiorstwie (...) w Z. z siedzibą w P., a więc bez wątpienia wystąpienie choroby ma związek z wykonywaną pracą i jest chorobą zawodową w tym przypadku.

Z uwagi na uznanie choroby za trwałą i nieodwracalną, a także na stwierdzone przez biegłych specjalistów jej objawy (ból stawów, kręgosłupa, osłabienie słuchu, zaburzenia psychiczne i wiele innych szczegółowo omówionych w wydanych opiniach medycznych) zasadne jest uznanie całkowitej niezdolności odwołującego się do wykonywania pracy w związku z chorobą zawodową, gdyż obecny stan zdrowia nie pozwala na wykonywanie pracy zgodnej z kwalifikacjami zawodowymi odwołującego, po pierwsze ze względu na stany chorobowe fizyczne, a po drugie ze względu na psychiczne zaburzenia, które w przypadku tej choroby (zdaniem biegłych) są trwałe i nieodwracalne.

Ponadto Sąd I instancji uznał, iż jakiegokolwiek przekwalifikowanie zarówno z uwagi na wiek jak i stan zdrowia odwołującego jest niemożliwe.

Sąd dokonując analizy materiału dowodowego zebranego w przedmiotowej sprawie, podczas wydawania orzeczenia, nie przychylił się do opinii biegłego lekarza sądowego P. B. uznając ją za niejasną w dostatecznym stopniu. Przyczyną takiego stanowiska Sądu był fakt potwierdzenia chorobowego stanu odwołującego mającego bezpośredni związek z chorobą zawodową wynikający zarówno z licznego materiału dowodowego w postaci badań medycznych zgromadzonych w sprawie ale przede wszystkim opierając się na opiniach odmiennych od w/w aż dwóch biegłych sądowych (z P. i z W.), których ze względu na zawilość i specjalistyczną wiedzę medyczną Sąd uznał za koniecznych do powołania w niniejszej sprawie.

Sąd Okręgowy wyjaśnił także, że oddalił wniosek organu rentowego o przeprowadzenie kolejnych opinii biegłych, z uwagi na wystarczające wyjaśnienie spornych kwestii. Sąd oparł swe orzeczenie na dwóch zbieżnych, logicznych i szczegółowych opiniach biegłych lekarzy specjalistów chorób zakaźnych uznając, że opinia biegłego dr Piotra Bogusławskiego, specjalisty chorób zakaźnych nie zasługuje na uwzględnienie.

Organ rentowy zaskarżył wyrok w całości składając apelację.

Apelujący podniósł zarzuty:

I. naruszenia przepisów postępowania cywilnego, a w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 286 k.p.c., poprzez wadliwą ocenę dowodów oraz naruszenie granic swobodnej oceny dowodów przez przyjęcie, iż odwołujący jest częściowo niezdolny do pracy w związku z chorobą zawodową od 11 lipca 2012 roku na stałe, podczas gdy okoliczność ta nie została dostatecznie potwierdzona w zebranych materiale dowodowym,

II. nierozpoznanie istoty sprawy poprzez niedopuszczenie dowodu z opinii zespołu biegłych lekarzy neurologa, ortopedy, psychiatry i laryngologa na okoliczność ustalenia czy odwołujący jest niezdolny do pracy w związku z chorobą zawodową i na jaki okres oraz czy doszło do polepszenia lub pogorszenia jego zdrowia od momentu badania przez komisję lekarską ZUS (art. 217 k.p.c.), a postanowienie tej treści miało wpływ na wynik sprawy;

III. naruszenia przepisów prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie art. 6 ust 1 pkt 6 w związku z art. 16 ust 1 i art. 17 ustawy z 30 października 2002 roku o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, poprzez przyznanie odwołującemu prawa do renty z tyt. częściowej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową na stałe.

Wskazując na powyższe zarzuty, organ rentowy wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpatrzenia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja okazała się zasadna.

Odwołujący domagał się przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową.

Prawo to zostało przewidziane w ustawie z 30 października 2002 roku o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

Przepis art. 6 ust. 1 pkt 6 stanowi, że z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej przysługuje "renta z tytułu niezdolności do pracy" - dla ubezpieczonego, który stał się niezdolny do pracy wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej.

Z kolei zgodnie z art. 16 ust. 1, stały lub długotrwały uszczerbek na zdrowiu oraz jego związek z wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową ustala lekarz orzecznik lub komisja lekarska. W przypadku ustalania prawa do świadczeń, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2 i 5-8, lekarz orzecznik lub komisja lekarska ustala również niezdolność do pracy oraz jej związek z wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową, a także związek śmierci ubezpieczonego lub rencisty z takim wypadkiem lub chorobą.

Przy ustalaniu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu oraz jego związku z wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS dotyczące trybu orzekania o niezdolności do pracy (ust. 2).

Niezdolną do pracy w rozumieniu ustawy emerytalnej jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu.

Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy.

Częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji (art. 12 ustawy emerytalnej).

Przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się:

- 1) stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji;
- 2) możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne (art. 13 ust. 1 ustawy).

Pomimo, że w sprawach dotyczących ustalenia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową mają odpowiednie zastosowanie regulacje ustawy o emeryturach i rentach z FUS, świadczenie to ma swoją specyfikę i nie jest tożsame z prawem do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Uzasadniając sformułowane w apelacji zarzuty, organ rentowy podniósł, że w piśmie procesowym z 8 lipca 2014 roku zawarł wnioski o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych lekarzy ortopedy, neurologa, laryngologa i psychiatry, jako że biegła w opinii uzupełniającej jasno wskazała, iż nie jest właściwa do określenia stopnia uszkodzenia układu ruchu, układu nerwowego, narządu słuchu, czy też zaburzeń psychicznych u odwołującego.

Apelujący zaznaczył, że w przypadku odwołującego niezdolność do pracy w związku z chorobą zawodową musi być jednoznacznie określona, w sytuacji występowania u niego powikłań z innych powodów.

Sąd I instancji oddalając wniosek pozwanego o opinię biegłych lekarzy ortopedy, neurologa, laryngologa i psychiatry uniemożliwił wyjaśnienie wszystkich istotnych okoliczności. W sprawie zdaniem skarżącego, nie dokonano pełnego ustalenia stopnia ograniczenia sprawności organizmu w przebiegu choroby zawodowej i jednoznacznego wskazania przeważającego tła dolegliwości. Cytowane w opiniach opisy badań nie wskazują na istotne zwiększenie nasilenia zmian zwyrodnieniowych niż występujące u (...) letniego pacjenta. Opinie wskazujące na częściową niezdolność do pracy A. Ł. zawierają bardzo ogólny opis badania przedmiotowego w zakresie narządu ruchu, ogólne stwierdzenia niedosłuchu ze wskazaniem niewielkich trudności w percepcji mowy oraz wskazanie wyraźnego obniżenia nastroju jedynie w ostatniej opinii biegłego.

Nadto apelujący stanął na stanowisku, że wobec sprzecznych opinii biegłych lekarzy specjalistów chorób zakaźnych Sąd I instancji przekroczył zasadę swobodnej oceny dowodów przyznając prymat jednej opinii biegłego lekarza nad drugą opinią biegłego tej samej specjalności bez przekonującego uzasadnienia.

Jednocześnie biegli wskazali różne daty powstania niezdolności do pracy a Sąd I instancji nie ustosunkował się do tych twierdzeń.

Sąd Apelacyjny w wyniku kontroli instancyjnej orzeczenia uznał, że argumentacja organu rentowego jest w znacznej części uzasadniona.

W pierwszej jednak kolejności zaznaczyć należało, że Sąd II instancji nie podzielił zarzutu błędnej oceny sporządzonych w sprawie opinii biegłych specjalistów chorób zakaźnych. Rzeczywiście, sporządzone na potrzeby niniejszego procesu opinie biegłych zawierają sprzeczne wnioski. Sąd I instancji dokonał jednak prawidłowego wyboru, eliminując jako nieprzydatną do poczynienia ustaleń faktycznych w sprawie opinię z 21 listopada 2012 roku w wraz z jej uzupełnieniem (k. 18 i 28).

Występowanie u odwołującego samej choroby zawodowej nie było przedmiotem sporu. Przypomnieć trzeba, że ZUS przyznał odwołującemu jednorazowe odszkodowanie z tytułu uszczerbku na zdrowiu będącego następstwem choroby zawodowej.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, należało przyjąć, że biegły Piotr Bogusławski w istocie zakwestionował istnienie u odwołującego choroby zawodowej, stwierdzając brucelozę przewlekłą jedynie w wywiadzie (k. 18 v) i bardzo lakonicznie uzasadniając swoje stanowisko.

Organ rentowy pominął również, że i ten biegły wypowiedział się w kwestii zmian zwyrodnieniowych kręgosłupa u odwołującego jak i ubytku słuchu, co skarżący wytknął pozostałym opiniującym biegłym, podnosząc, że wypowiedzieli się w ten sposób w kwestiach wykraczających poza ich specjalizacje.

Pozostali opiniujący w sprawie biegli specjaliści chorób zakaźnych nie mieli wątpliwości co do występowania u odwołującego choroby zawodowej. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, ich opinie zostały obszernie i wyczerpująco umotywowane. Biegli zwrócili uwagę na typowe objawy choroby odwołującego, wyjaśnili kwestie wyników badań serologicznych, która mogła budzić wątpliwości.

Sporządzone 15 kwietnia 2013 roku (k. 53), 20 października 2013 roku (k. 71), 25 lutego 2014 roku (k. 97) oraz 19 maja 2014 roku (k. 127) opinie okazały się jednak niewystarczające dla ustalenia w pierwszej kolejności niezdolności do pracy odwołującego i następnie jej ewentualnego związku z chorobą zawodową, a zatem okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia w sprawie. Specyfika choroby zawodowej odwołującego, która jest chorobą układową, wymagała przeprowadzenia w sprawie także dowodu z łącznej opinii biegłych specjalistów neurologa, ortopedy, psychiatry i laryngologa.

Słusznie pozwany podniósł, że to biegli wymienionych specjalności są uprawnieni do określenia stopnia naruszenia sprawności organizmu u odwołującego. Opinia wymienionych biegłych umożliwi Sądowi I instancji także jednoznaczne ustalenie przyczyn poszczególnych schorzeń.

Sąd I instancji ponownie rozpoznając sprawę powinien poprzez dowód z łącznej opinii biegłych ortopedy, neurologa, psychiatry i laryngologa wyjaśnić wszystkie powyższe zastrzeżenia i dokonać ustaleń faktycznych w zakresie przesłanek warunkujących sporne świadczenia, tj. pozwalających na dokonanie oceny, czy odwołujący stał się niezdolny do pracy i to w związku chorobą zawodową.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. uchylił zaskarżonych wyroki i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Zielonej Górze do ponownego rozpoznania.

del. SSO Katarzyna Schönhof-Wilkans	SSA Marek Borkiewicz	SSA Wiesława Stachowiak
-------------------------------------	----------------------	-------------------------